

Chekoa hoeji gehtsi ts' iḡo negha gots' ēdi nū?

Dōne wets' o hoji eghālahōda, edaanī wets' ādīa ḡhō hoghādahtō.
Edaanī dōne ehkw' i-le wets' o eghālahōda dets' ādī ḡha hoghādeetō ḡha dīle.
Cheko ḡisnīyaeti naawo ts' oḡhk' e ḡixē aht' i.

Cheko nets' o ḡhchīa neghō hayeēhdlā, nembēchī yeēzī, nekō haanī-le dē whacho degħa eghālaḡda kō enexāezhī, negoht' o ts' iēwhī, nets' o ehkw' i-le eghālada eyits' o nek' adawo. Dū azhō nets' o hagoōt' i dē, cheko ehkw' i-le nets' o eghālaḡda hōt' ē.

cheko dōne ts' o ehkw' i-le eghālaḡda dē dū nḡht' ē wegħa hōt' ē.
Chekoa hoeji eghālaḡḡda naawo t' a.

- ✓ Chekoa wesnīyaeti naawo ḡhā, edaanī, dōne wets' o ehkw' i-le eghālahōda wexē agehḡi?
- ✓ Chekoa nechalēa asī hoji yeēhtsi dē edāweēzī?
- ✓ Ahsī eyī dō wets' o asī hoji eghālahōda, eyī chekoa ḡhō gondī haāta ḡha dīle?
- ✓ Ahsī eyī dōne wets' o asī hoji eghālahōda sū wexē ha dīle nū?
- ✓ Edaanī eyī dōne wets' o asī hoje eghālahōda sū, wets' o asī azhō tsḡḡwō eyits' o asī naātō senaadle ha?
- ✓ Edzanēk' e chekoa hoji gehtsi ts' oḡhk' e, ayī t' ā dōne ḡits' ādī?
- ✓ Ahsī eyī dōne wets' o hoeji eghālahōda sū, chekoa wegħō neyaeti ayelea dīle?

Chekoa Hoeji Eghālaḡḡda Naawo, federal naawo hōt' e. Chekoa 12-17 ḡiḡhōd asī hoeji gehtsi dē, edzanēk' e gots' o dōne ḡiḡhō neyaeti naawo ḡhā ḡisnīyaeti agogehḡi. Eyī naawo ats' edī sū, chekoa goyīaḡzī haanī-le dē dō ts' o ehkw' i-le eghālaḡda dē, eyī naawo ḡhā wesnīyaeti ha.

Chekoa sū hoōt' o asī hoeji hohts' i-le dē, edzanēk' e gots' o chekoa ḡiḡhō neyaeti wegħā ḡiḡhō neyaeti āzī. Chekoa ḡiḡhōd k' ētḡo-le xē geedō laanī dē awēts' edī.

Chekoa wesjnyaeți wenaawo ghà dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda ts' à h ò d i ts' e d i s u , a y ù n e e ?

Chekoa weghà wesjnyaeți naawodee tai t' à , d ò n e ts' h ò d i .

- 1) Amì chekoa wesjnyaeți naawo xè eghàlada sù , amì wets'ò ehkw'1-le wets'ò eghàlahòda sù ehkw'1 yits'ò eghàlahoda eyits'ò yisidia. Dōne elì sù n à g i t a à x è w e g o n d i s u k ' è g e e d i h a . E y i d ò n e w e t s ' ò e h k w ' 1 - l e w e t s ' ò e g h à l a h ò d a s u , s i i h o ò t t ' o w e t s ' ò h a g o o d e s o g h a w e x ò e d i h a .
- 2) Amì see wets'ò h a g o o j a s u , w e x è h a d i l e e y i t s ' ò w e g e h k w ' ò h a s u d i l e .
- 3) E y i c h e k o a a s i e h k w ' 1 - l e e g h à l a j d a s u , e y i d ò n e t s ' ò h a a n i - l e d è k ò t a t s ' ò n a x q e l e h a d e x è s e g o h z i . H a a n i n i n d è e y i c h e k o a w e t s ' ò h ò e l i a t ' i .

Amì see chekoa ehkw'1-le eghàlaida xè eghàlada elì sù , ayì la edàwhit'ì k'e eghàlada t' à d e g h o n à h o l e g h a c h e k o a g h a s e è z i . C h e k o a h o e l a e d à w h i t ' i y e è t s i g h à l a h a a n i g h a w o t ' à h a .

Amì dōne edàtlō chekoa wesjnyaeți xè eghàlagide:

- ✓ Mōla kw'ahti
- ✓ Chekoa xè eghàladadō
- ✓ Dōsjnyaețidō
- ✓ Dōts' à d a e d i d o
- ✓ Dō wets'ò h a g o ò j a
- ✓ Chekoa wesjnyaeți gha gehkw'edō

Dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, chekoa wesūniyaeti naawo t' a naawo edàtḡ gùtḡ?

- ✓ Amì wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū dḡ wets'ò nezḡ ḡḡḡ ha, ehkw'1 yits'ò eghàlahòda, wesegùdīa eyits'ḡ wegondī sū dōne t' ala ts'ò hagedīa-le.
- ✓ Amì wets'ḡ ehkw'1-le wets'ò eghàlahòda, eyī chekoa ḡhḡ gondī haàta ḡha dīle eyits'ḡ edaanī chekoa weḡhḡ neyaeti wegondī haàta ha dīle.
- ✓ Amì dḡ wets'ò ehkw'1-le wets'ò eghàlahòda, dedḡ sū wexè weèlè nḡwḡ dè, hade ḡha dīle.
- ✓ Eyī dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, eyī chekoa azhḡ wesūniyaeti t' ahḡ chekoa ts'ò gonde ha nḡwḡ dè, haade ḡha dīle, wets'ò hòelḡ. Sū hoòt'ò wesūniyaeti-le hò sū yits'ò gonde ha dīle.
- ✓ Chekoa ehkw'1-le eghàlahòda sū, naawo yùtḡ. Dōne t' ala eyī chekoa wḡzḡ dḡ t' ala hagets'edi haàdī, eyī chekoa hadī dè, haanī-le dè dḡsūniyaetidḡ hadī dè zḡ.

Amì see wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, mḡhdaà sū hòela ḡiteè hòewī hōt'e. Eyī dōne ḡit'aa nḡle. Eyī dḡ wets'ò edàḡḡja, dḡsūniyaeti naawo ḡadḡ ayèle ha dī, haanikò eyī dōne wets'ahòdī ḡha dīle.

Dḡ wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda chekoa ḡhḡ gondī k'èzhḡ ḡha dīle

- ✓ Amì chekoa ehkw'1-le eghàlahòda nee sū wḡzḡ hagedī ha dīle, dḡ dehkw'e wesūniyaḡehtī k'è wesūniyaḡtī dè. Eyī dōne chekoa wḡzḡ dōne t' ala sū ts'ò hadī haà-le.
- ✓ Chekoa weḡhḡ neyaeti nḡts'ò, eyī dōne wets'ò ehkw'1-le wets'ò eghàlahòda dè, dōne t' ala sū ḡha dōne ḡḡhḡ neyaeti nḡht'è whela sū yeèke ḡha dīle.
- ✓ Eyī dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, dḡ dehkw'e wesūniyaḡehtī k'è wesūniyaḡtī yeèdī ha eyits'ḡ edaanī dek'èhànàzēhdī ha, eyī dḡ ts'ò hadī ha.

Edaanì eyi dḡ wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda wexè ha ðile?

Dḡne wexè ha nḡwḡ dè wets' ḡ hòelḡ. Eyī dḡne wexè nindè, asī azhḡ wets' ḡ hagoḡja chekoa, dḡne kḡta naàde eyits' ḡ amī see chekoa wesḡniyaeti naawo xè eghàlada wegondi azhḡ giḡkw' ḡ gha hagoḡhdi ha. Eyī dḡne wets' ḡ hagoḡja sī, weyatī sī wet' aza hqt' e.

✓ Legehdi

Chekoa wesḡniyaeti ghḡ legehdi gha nindè, eyī dḡne wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda sī, ahsḡ dedḡ sī wexè ha nḡwḡ nī giḡdi ha. Eyī legehdi nindè, eyī chekoa, dḡ wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda sī, eyī chekoa weèt' 1, amī chekoa k' èzhḡ sī eyits' ḡ amī chekoa wesḡniyaeti k' e wheda elḡ sī azhḡ lexè negide t' à legehdi ha.

Dḡne azhḡ legehdi gehkw' e sī, edaanì eyī chekoa wesḡniyaeti ghḡ gogende ha. Eyī dḡne wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda sī, dedḡ sī weghḡ edāniwḡ k' e gonde ha.

Akihò, akḡ dḡne dehkw' e sī dū haanī asī ghḡ gogende ha tahkò:

- ✓ Chekoa gha ahsḡ, sī hoèt' ḡ wesḡniyaeti-le k' è nezḡ nī?
- ✓ Chekoa weghḡ neyaeti kwe hòetḡa agḡla dè, edaanì wexòedi ha?
- ✓ Edaanì wesḡniyaeti dè nezḡa haanī-le dè edaanì achḡ dḡne nezḡ elḡ gha wets' àdī dè nezḡa?
- ✓ Edaanì eyī dḡne wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda sī, edaanì senàyelèa?

✓ Chekoa wesḡniyaeti gha gehkw' edḡ

Federal haanī-le dè edzanèk' e gots' ḡ government, chekoa wesḡniyaeti gha gehkw' edḡ gehtsi ha ðile. Edaanì chekoa wesḡniyaeti naawo sī giḡxè hqt' e. Eyī dḡne dehkw' e sī, dḡts' àdàedidḡ naawo ghà eghàlagide gha wexḡghdi eyits' ḡ dū haanī chekoa ts' àhodī la k' e eghàlagide xè, gogha sī segogehḡ.

Chekoa wesḡniyaeti gha gehkw' edḡ, eyī dḡne wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda ts' àdàgedī gha ðile eyits' ḡ dedḡ sī asī ghḡ edāniwḡ gogèdī gha ðile. Eyī dḡne dehkw' e sī chekoa eyits' ḡ eyī dḡne wets' ḡ hagoḡja sī elexè nḡogewa t' à, nezḡ elets' ḡ gogende xè legehkw' ḡ ha, eyits' ḡ chekoa edaanì dḡne ts' ḡ eghàlahòda sī seyele gha yeèdzaà ha, haanī-le dè, eyī dḡne wets' ḡ ehkw' 1-le eghàlahòda sī, niht' è k' e dek' ènèyeèt' è t' a sī hadī gha ðile.

✓ **Neyaetikò**

Eyi chekoa weghò neyaeti ha nindè, eyi dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, wets'ò edàgoòja dū t' à yīghò gonde aweèdle ha hōqni. Dōsiniyaetidō eyi dōne wets'ò edàgoòja yīghōekw'ò gha nūwò dè, gondi azhò dō ghò neyaetikò ts'ò hajdi yeèhdi ha hōqni.

✓ **Wesiniyaeti kwe weghò nīhtf'è gehtsi**

Chekoa wesiniyaeti kwe, dōsiniyaetidō chekoa weghò nīhtf'è hoòlī k'e yahti. Dū nīhtf'è edāanī chekoa deèzhò, edāanī k'ehòza eyits'ò hoeji yeètsi gots'ò ayi edàtlò hahzi azhò yik'e yahti.

Chekoa weghò nīhtf'è gehtsi ekīyeh, eyi dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū dagehke t' à dedī sū edāniwò sū wegondi dek'èt'è àdle ha. Dū nīhtf'è weghà dōsiniyaetidō edāanī chekoa wesiniyaetia.

Dōsiniyaetidō edāanī chekoa wesiniyaeti hadi ekīyeh, eyi chekoa hoeji yeètsi gots'ò edāanī dōne ts'ò asī edàtlò senàyele yeèdzà sū, eyi siasī azhò yīghàda.

Eyi dōsiniyaetidō chekoa ts'ò dū hadi gha dīle, eyi dōne wegoht'ò tseyjwhò k'èèha, eghàlada sū weghò wedē hoòlī k'èèha eyits'ò dōne sū asàja k'èèha dōner ts'òdedi haani-le dè nàyeèdi ayeèle gha dīle.

✓ **Dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda nīhtf'è**

Dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda edāanī wets'ò nāhòwo ghò nīhtf'è yeètsi dè, eyi nīhtf'è dōsiniyaetidō yik'e yahti ha.

Eyi nīhtf'è weghà, edāanī eyi dōne xiidi eyits'ò edāanī wexè asī mōhdaà ladī agoòja ghò gonde. Chekoa edāanī eghàlajda k'èèha, dū haanī sexè hoòzò dū t' à yīghò gonde. Dōsiniyaetidō hēzē dū dè, eyi nīhtf'è neyaetikò goyiì wek'e yaati ha dīle.

Eyi chekoa wesiniyaeti kwe, eyi nīhtf'è sū edāanī ààtl'è sū weghò nānegide t' à dōsiniyaetidō naawo yehtsi ha.

Edaanì eyi dōne wets'ò ehkw'1-le eghàlahòda sū, wets'ò asì azhò tsj̄wò eyits'ò asì naàtò senaadle ha?

Chekoa wesj̄niyaeti naawo k'è àdla dè, eyi dōne eyits'ò kòta ts'ò hoeji hoetsi sū ts'ò senàyele gha yeèdzà wegedi ha.

✓ **Dò dehkwe wesj̄niyaeti**

Chekoa wesj̄niyaeti naawo k'è wesj̄niyaeti agele ha nindè, chekoa ayi edàtò tsj̄who sū senàyele gha òle. Akihò, eyi chekoa asì nàj̄zhì dè, seyelea, asì yeèzi dè, dò t' anayechia haani-le dè kòta ts'ò asì hayiḡa dè senàyele wegedi ha.

Asì mōhdaà yik'e eghàlanda ḡj̄di xè, eyi dōne wets'ò ehkw'1-le wets'ò eghàlahòda yeèzi nindè, eyi dōne hēzē dū zò t' à.

✓ **Sū hoòt'ò wesj̄niyaeti-le – wesj̄niyaeti.**

Edaanì chekoa wesj̄niyaeti ḡhà, eyi dōne wexidìa sōḡni. Dū naawo dī laani:

- i. Chekoa eyi dōne wegoht'ò tsj̄whò k'èèha, eghàlada sū weghò wedē hoòlī k'èèha eyits'ò dōne sū asàja k'èèha dōne ts'òedi haani-le dè nàj̄èdi ayeèle gha òle.
- ii. Chekoa eyi dōne wets'ò asì yeèzi, dōne t' anayechia haani-le dè, eyi dōne wegoht'ò nàj̄zhì sū senàyele aweèdle gha òle.
- iii. Chekoa asì yeèzi, asì nàj̄zhì eyits'ò asì wet' ahòkw'o sū gha eyi dōne ts'òedi ha.
- iv. Eyì dōne ts'ò ehkw'1-le eghàlaj̄da sū gha asì haàle ha.

Dōs̄niyaetidò, eyi chekoa dek'èhànàzēhdìa yeèdi òle, eyi sōmba, eyi dōne ts'ò àdèa-le, haanikò government dū haani la k'e eghàlagide sū ḡits'ò àde ha.

Edzanēk'e ahsì dōne wets'ō ehkw'ī-le eghālahōda nīhtl'ēkō gohlī nū?

Dōne wets'ō ehkw'ī-le eghālahōda nīhtl'ēkō eghālagīde sū, dōne wets'ō hāgooja ts'āgedi xē edāni chekoa wesjīyaeti naawo ts'ōhk'e k'egēzhō gha gits'ahodi.

- ✓ Kōta yagōla edāni dōne gits'ādi
Edzanēk'e sīlāi kōta yagōla dū haani nīhtl'ē gohlī. Adī see nekōta gā
gōwalēa gits'ō gahde.
Hatlodeē 867-874-7212
Hōmbacha 867-872-5911
Sīmbak'ē 867-920-2978
Nāūlī Kō 867-598-2247
Enuvik 867-777-5493

Ahsì eyi dōne chekoa weghō nēyaeti ayele ha dīle?

Hēzē, eyi dōne wets'ō asī azhō wedē hoōlī gha eyi chekoa weghō nēyaeti ayele gha dīle. Eyī chekoa, weēt'ī haani-le dē amī see eyī chekoa k'ēdi elī sū weghō nēyaeti ayeēle gha dīle. Chekoa eyī dōne wegoht'ō tsēyīwhō k'ēēha, eghālada sū weghō wedē hoōlī k'ēēha eyits'ō dōne sū asāja k'ēēha dōne ts'ōedi haani-le dē nāyēēdi ayeēle gha dīle.

Eyi dōne wets'ō ehkw'ī-le wets'ō eghālahōda sū, dū haani wegondi nāts'īa dōts'ādaedīdō ts'ō gonde nīndē nezīa.

GNWT gots'ō dōsjīyaetīdō gīnīhtl'ēkō Canada gha dōsjīyaetīkō eghālagīde dū haani naawo k'e eghālagīde hāgīlī sū, sīi mahsī gogēdi ha gīwō, dū haani la k'e eghālagīde gha sōmba negīwa t'ā gha mahsī gīwō.